

श्रीगणेशायनमः॥ अथ चूडाकर्म्म॥ तत्तुसंवत्सराभ्यंतरे तृतीयसंवत्सराभ्यंतरे वा
 यथा कुलचारमादित्यादि शुद्धौ उदगयन आपूर्यमाणपक्षे शुक्रास्तादिदोषराहित रिक्ता-
 दिदोषराहित सोम गुरु बुध शुक्रान्यतमवारविहित नक्षत्रसमन्वितायां तिथौ कृत-
 नित्यक्रियो यजनानो अस्य कुमारस्य श्वः अथ वा चूडाकरणङ्कतुं तदङ्गपुण्याहवा-
 चनमविधनपूजनं मण्डपदेवतापूजनममातृकापूजनं वसोर्धारापूजनमायुष्यमंत्रजप-
 भ्रान्दीश्राद्धाञ्चाहङ्करिष्ये । तत्रादौ निर्विधनतासिध्यर्थं गणेशां विक्रयोः पूजनमङ्क-
 रिष्ये । तानि कृत्वा अनुच्छिष्टपाकेन त्रीन् ब्राह्मणान् चूडाकरणपूर्वागतया विहित-
 त्वेनाहं भोजयिष्ये, इति संस्कारपद्धतिषु विशेषः । एवं मातृपूजाभ्युदयिकादि कृत्वा-
 मण्डपे परिष्कृतभूमौ कुशकण्डिकामारभेत् । तत्रक्रमः, कुशैर्हस्तमितांभूमिं परिसमुह्य ता-
 नैशान्यां परित्यज्य गोमयोदकेनोपलिप्य सुवमुखेन प्रादेशमात्रं त्रिरुल्लिख्य उल्लेखनक्र-

प्रणीतोदकं । त्रः प्रोक्षणीपात्रे निधाय द्वाभ्यामनामिकांगुष्ठाभ्यामुत्तराग्रं पवित्रं गृह्णत्वा-
 त्रिरुत्पवनं ततः प्रोक्षणीपात्रं वामहस्ते कृत्वानामिकांगुष्ठगृहीतपवित्राभ्यां प्राक्ष्णजिलं-
 त्रिरुत्पिप्य प्रणीतोदकेन प्रोक्षणीपात्रमभ्युक्ष्य प्रोक्षणीजलेनासादितवरस्तुन्याभिर्षि-
 च्यामि प्रणीतयोर्मध्ये प्रोक्षणीपात्रं निदध्यात्, आज्यस्थाल्यामाज्यं कृत्वाऽधिश्चित्य
 ज्वलत्तृणादिकमाद्रायाज्यस्योपरि प्रदक्षिणं आमयित्वा वन्हौ तत्प्रिपेत्, ततस्त्रिःस्रवः
 प्रतपनं सम्मार्जनकुशानामग्नैरंतरतोमूलैर्वाह्यतः स्रवं सम्मृज्य प्रणीतोदकेनाभ्युक्ष्य
 पूर्ववत् त्रिः प्रतप्य दीक्ष्णतो निदध्यात् तत अग्निः प्रदीक्ष्णक्रमेणाज्यमवतार्य अतो नि-
 दध्यात् ततः प्रोक्षणीवत् त्रिः राज्यात्पवनमेव क्ष्य सत्यपद्रव्येति न्निरसनं पूर्ववत् प्रोक्ष-
 ण्युत्पवनं तंत उत्थाय उपयमनकुशानादाय वामहस्ते कृत्वा प्रजापतिमनसा ध्यात्वा-
 तूष्णीमग्नौ घृताक्ताः समिधस्तिस्त्रः प्रक्षिपेत् तत उपविश्य सपवित्रप्रोक्ष्णयुदकेन

प्रदक्षिणक्रमेणाग्निपर्युक्ष्य प्रणीतापात्रेपवित्रे कृत्वा ब्रह्मणान्वारब्धः पातितदक्षिणजानुः
 समिद्धतमेग्नौ जुहुयात् तत्प्रत्याहुत्यनंतरं सुवावस्थितहुतशेषघृतस्य प्रोक्षणीपात्रे
 प्रक्षेपः ओं प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये नममेतिसर्वत्र ॥१॥ इतिमनसा ओं इंद्राय-
 स्वाहा इदमिन्द्राय ॥२॥ इत्याधारौ, ओं अग्नये स्वाहा इदमग्नये ॥३॥ ओंसोमाय
 स्वाहा इदंस्मेमाय ॥४॥ इत्याज्यभागौ, ओं भूः स्वाहा इदमभये ॥५॥ ओं भुवः स्वाहा इदं
 वायवे ॥६॥ ओंरुधः स्वाहा इदंसूर्याय ॥७॥ एता महाव्याहृतयः ॥ ओं त्वन्नो अग्नेवरुणस्य
 विद्वान्देवस्य हेडोऽअवयासिमिष्ठाः यजिष्ठो वन्निहन्मः शोशुचानोविष्वाह्वेषा २ सि
 प्रमुमुग्ध्यस्मत्स्वाहा इदमग्निवरुणाभ्यां ॥८॥ ओं सत्वन्नोऽअग्नेवमोभवोतीनेदिष्टोऽ
 अस्याउषसोव्युष्टौ । अवयक्ष्वनोवरुण २ रणाणोर्वीमृडीकृठं सुहवोनऽएधि स्वाहा
 इदमग्निवरुणाभ्यां ॥ ९ ॥ ओंअयाश्चाग्नेस्यनभिः शस्तिपाश्चसत्यमित्वमयाऽअसि ।

अथानो यज्ञंवहाम्ययानोधेहिभेषजं स्वाहा इदमग्नये ॥१०॥ ओं येतेशतंवरुण
 यं सहस्रं यद्विया पाशाविततामहान्तः । तेभिर्बो अद्यसवितोतविष्णुर्निश्वेमुञ्चन्तुमरुतः
 स्वर्क्षाः स्वाहा । इदंवरुणायसवित्रेविष्णवे विश्वेभ्योदेवेभ्योपरुद्भयः स्वर्द्धेभ्यः ॥११॥ ओ
 उदुत्तमम्बरुणपाशमस्मदवाधमम्बिमध्यमर्ठश्रथाय । अथावयमादित्यब्रह्मेतवानागसे-
 अदितये स्याम स्वाहा इदंवरुणाय ॥१३॥ इति सर्वप्रायश्चित्तं । ओं प्रजापतयेस्वाहा
 ॥१३॥ इतिमनसा इतिप्राजापत्यं । ओं अग्नयेस्विष्टकृतेस्वाहा इदमग्नये स्विष्टकृते
 ॥१४॥ इतिस्विष्टकृद्धोमः । अथसंस्वप्राशनं । तत आचम्य ओं अद्यामुष्यकुमा-
 रस्यकृतैतच्चूडाकरणहोमकर्मणि कृताकृतावेक्षणरूपब्रह्मकर्मप्रतिष्ठार्थमिदंपूर्णपात्रं
 प्रजापतिर्देवतमसुकर्णोत्राय मुकशर्मणे ब्राह्मणायब्रह्मणेदक्षिणां तुभ्यमहंसंप्रददे इति
 ब्रह्मणे दक्षिणां दद्यात् । ओंस्वस्तीतिप्रतिवचनं । ततो ब्रह्मग्रंथिविमोकः । तत ओं नुलि-

त्रियानऽच्चापऽओषधयः संतु इतिपदित्राम्यां प्रणीताजलमानीय तेनशिरस्सम्मुख्य
ओं दुर्भिमित्रियास्तस्मै सन्तु योस्मान्द्वेष्टियञ्चवर्यन्दिह्नः इत्यैशान्यां प्रणीतान्युञ्जी-
करणं । ततस्तत्तत्क्रमेण बर्हिर्गुह्यप्यज्येनाभिधार्य ओ देवगतुविदोगातुं विव्वागतु-
मितमनस्पत इमन्देवयज्ञां स्वाहा वाते धाः स्वाहा इतिमंत्रेण बर्हिर्होमः । अथउष्णो-
दकमादाय ओ उष्णेनवायुउदकेनेह्यदितेकेशान्वप इतिमंत्रेण शीतास्वप्सुमापआमि
चति तत्रमिश्रितोदकेन उपकल्पित नवतीत द्यन्यतमपिण्डं तूष्णीं प्रक्षिप्य दक्षिण
पश्चिमोत्तरक्रमेणपूर्वदिशाऽऽच्छकुमारकञ्जुटिकात्रये दक्षिणजुटिकां ओसवित्रा
मसूता दैव्या आपउदंतु ते तनू दीर्घयुत्वायवच्चैसे इति मंत्रं पठित्वा तेनवामिश्रितवारि
णाप्रक्षाल्य ततोदक्षिणभागेस्थितं जुटिका भागत्रयं कुर्यात्तत्राएकां एकां जुटिकां प्रति-
कुशपत्रत्रय संयोजनं कुर्यात् शल्लकीकंटकेन तूष्णीं विवरणं कृत्वा भागत्रयं कुर्यात्

ततः सप्तविंशति कुशपत्रतः पत्रत्रयमानीय केशमूल संलग्नाग्रजूटिका प्रथमभागमध्यां
 तरितं कुर्यात् ॐ ओषधे श्रायस्व स्वधिते मे नठः द्विठं, सीः इति मंत्रेण ततो लोहद्वारं
 गृहीत्वा ॐ त्रिवेनामासि स्वधितिस्ते पितानमस्ते अस्तु मामाहिठं, सीः इत्यादाय
 ओ निवर्तयाम्यायुषेन्नाद्याय प्रजननाय रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय मुवीर्याय इति मंत्रेण
 जूटिका संलग्नं कुर्यात् ततः कुशपत्रत्रयसंहितां जूटिकां छिनत्ति औथेनावत्सविता
 द्युरेण सोमस्य राजो वरुणस्य विद्वान् नैन ते ब्रह्मणो वपते दमस्यायुष्यं जरदष्टिर्ग्रथासत
 इति मंत्रेण दक्षिणजूटिका छेदनं कुर्यात् ततस्तान् लूनकुशत्रयमहितान् अनडुहगो
 मयपिंडोपारे उत्तरस्यां निदध्यात्, अत्रैव पूर्वप्रक्षालितमपरभागद्वय कुशपत्रत्रितयांत-
 न्निधानादि छेदनवज्जसर्वपूर्ववच्छेदनं तु पूर्णं ततः पश्चिमजूटिकायां पूर्ववत्तेनैव मंत्रेण
 प्रक्षालनं तु पूर्णं शल्लकीकंठकेन भागत्रयकरणं केशमूलसंलग्नं केशांतरित मध्यकुशप-

त्रयधारणतुः प्रहण तत योजनानितत्तन्मन्त्रेणैव तत्र प्रथमजुटिकाछेदने मन्त्रः ओम्
त्रायुषं यमदमेः व इयपस्वत्रायुषं यदेवेषुत्रायुषं तन्नोऽअस्तुत्रायुषं इति मन्त्रेण छित्त्वा
ततः पुर्ववद्गोमयपिण्डोपरि निदध्यात् तत्रावशिष्टभागद्वयं कुशपत्रत्रयं केशां तन्निधा-
नादि छेदनवज्रं सर्वं पुर्ववदेव छेदनं तूष्णीमेवलूनकुशपत्रत्रयं केशानां गोमयपिण्डोपरि-
धारणं च । तत उत्तरभागजुटिकायां पृत्तालनादिद्वुरसंयोजनां तेषु पुर्ववत्तत्तन्मन्त्रपूयोगः ।
प्रथमभागजुटिकायां छेदनमन्त्रः ओम् येन भूरिशचरादिव ज्योक्कपइचाद्विसृथ्य तेन ते
वैपामिब्रह्माणजीवा तवे जीवनाय सुश्लोक्याय स्वस्तये । ततः केशानां गोमयपिण्डोपरि
निदध्यात् ततोऽवशिष्टभागद्वये कुशपत्रत्रयं केशां तन्निधानादि छेदनवज्रं सर्वं पुर्ववदेव
छेदनं तूष्णीं गोमयपिण्डोपरि धारणमपि । ततः समस्तशिरः प्रक्षलय त्रिः केशोपरिक्षुरं-
प्रदन्निगक्रमेणानुकेशं आभयति ओम् यतत्क्षुरेणमज्जयतः सुपेशसावप्स्वावपतिकेशा-

च्छिन्धिशिरोमास्यायुःप्रमोषीः इति मंत्रेण ततस्ताभिरेवाद्भिः समस्तं शिरःपक्षाल्य
 ओं अक्षयवन् परिवप इतिनापिताय क्षुरं प्रयच्छति अथ नापितः शिखांधृत्वा समस्त

शिरोवपवन् यथाकुलं वा कुर्यात् तांश्च केशान् नूतनवस्त्रेण पूर्तक्ष्य मातादधिभक्तदृग्ध
 समन्तिगोमयपिंडोपरि निदध्यात् इत्याचारः पूर्ववत्पूर्णाहुतिः ओं मूर्ध्निनिन्दिवे ॥ ५ ॥
 तिपृथिव्यावैश्वानरमृतऽआजातमग्निं कविं सम्मोजमतिथिञ्जनानामासन्नापात्रांजन-
 यंतदेवाः स्वाहा इति मंत्रेण पूर्णाहुतिः । तत उपविश्य सुवेण भस्मानीयदक्षिणानामिका-
 ग्रगृहीतभस्मना त्र्यायुषं कुर्यात् ओं त्र्यायुषं यमदग्नेरिति ललाटे ओ कश्यपस्य त्र्यायुष-
 मिति ग्रीवायां ओं यद्वेपु त्र्यायुषमिति दक्षिणबाहुमूले ओं तन्नोऽअस्तु त्र्यायुषमिति-
 हृदि अनेनैव क्रमेण कुमारललाटादावापि तत्र तत्ते अस्तु इति विशेषः ततो दूर्वाक्षितादि
 ग्रहणं ततस्तां केशान् सगोमयपिण्डान् गोष्ठे सारित्तेषां वा अन्यस्मिन् नुदकान्तरे वा

निदध्यात् ततः आचारान्देज्यादि दातव्यम् इति चूडाकरणम् ॥ ८ ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथोपनयनम् ॥ ॥ तत्र शुद्धसमये रविगुरुचंद्रतारादि-
शुद्धौ जन्मतोगर्भाष्टमेऽब्देवानुकूल्ये षोडशसंवत्सराभ्यंतरे बृहवर्चसकामस्य पञ्चमे-
प्युदगयनआपूर्यमाणपक्षेनध्याषष्ठीरिक्ताद्यतिरक्ततिथौ रविगुरुशुक्रान्य तम वारेमध्या-
न्हादर्वककुमागपित्राभ्युदायके कृते तदभावे आचार्येणैव कृते अस्यकुमारस्योपन-
यनकर्तृकाधिकारसिध्यर्थमिदंकृच्छ्रत्रयंप्रायश्चित्तंगोनिष्कयद्रव्यंयथानामगोत्रायवाह्म-
णाय दातुमहमुत्सृजे १ इति अस्यकुमारस्यगायव्युपदेशाधिकारसिध्यर्थं द्वाद-
शोत्तरसहस्रगायत्रीजपमहं० २ अस्यकुमारस्योपनयनपूर्वाङ्गभूतंवपनंक० ३ अस्य
कुमारस्योपनयनपूर्वाङ्गभूतं ब्राह्मणत्रयं भोजयिष्ये ४ अस्मिन्नुपनयनकर्मणि
पंचभूः संस्कारपूर्वकमग्निस्थापनंक० ५ अस्यकुमारस्यबाह्मण्याभिव्यक्तिद्विजत्वसिध्य

र्थं वेदाध्ययनाधिकारार्थं चोपनयनमहं करिष्ये ब्राह्मणान्माणवकंच भोजयित्वांसशिख
कृतवीर स्नानानंतरं यथाशक्त्यलंकृतंकृत्वा बहिःशालायां तुष केश शर्करादि
शून्य परिष्कृतभूमौ आचार्योऽग्निस्थापनंकुर्यात् ॥ तत्रहस्तमात्रपरिमितचतुरस्र
भूमिं कुशकरणकसमूहनानंतरं गोमयोदकेनोपलिप्य स्तुवमूलेनप्रागग्रप्रादेश
मात्रमुत्तरोत्तरक्रमेणत्रिरुल्लिख्य उल्लेखनक्रमेणऽनामिकांगुष्ठाम्यामृदुद्वयजलेना-
भ्युक्ष्य नवीनकांस्यपात्रेणाग्निमानीय स्वामिमुखंनिदध्यात् ततः कुमारमाचार्यः
शिष्यद्वाराग्नेः पश्चाद्वक्षिणपार्श्वेऽवस्थापयति ततः कुमारबद्धांजलिं संवोचयेति ओ
ब्रह्मचर्यमागामितिब्रूहि इतिप्रैषानंतरं ओ ब्रह्मचर्यमोगमीति कुमारआह ततः ओ
ब्रह्मचार्यसानीति ब्रूहीत्याचार्येण।क्रे ओ ब्रह्मचार्यसानीति कुमारआह अथ माणव-
कमाचार्योवासः परिधापयति तत्र आचार्यपठनीयोमंत्रः ओ येनेन्द्रायबृहस्पतिर्वासः

पयंदधादमृत ॥ तेन त्वापरिधाम्यायुषेदीर्घायुत्वायबलाय वर्चसे । ततो माणवकस्य
 द्विगचमनम्, अथ माणवकस्य वेष्टनत्रयेण तत्प्रवरग्रंथियुनां मेखलामाचार्यो बध्नाति
 तत्र माणवकपठनीयो मंत्रः इयंदुरुस्तंपरिवाधमानावर्णपवित्रं पुनर्तीमऽआगात् ।
 प्राणापानाभ्यां बलमादधानास्वसा देवौ सुभगामेखलेयं ॥ ओं युवासुवासः परि-
 वानऽआगात् स उश्रेयान् भवति जायमानः । तंधीरासः कवयऽउन्नयन्तिस्वाधयो
 मनसादेवयन्त इति वा । ततः आचाराद्यज्ञोपवीतमहितमाडाष्टतयंब्राह्मणेभ्यो दत्त्वा
 ॐ तत्सद्दद्यात्सुक् गोत्रः स्वकीयोपनयनकर्माविषय रुसत्संस्कारप्राप्त्यर्थमिदं भांडाष्टतयंसं
 चक्षोपवीतं सदाक्षिणं यथानामोति ॥ ततो यज्ञोपवीतं परिदधाति माणवकः । ओं यज्ञो-
 पवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत्सहजं पुरस्तात् ॥ आयुष्यन्नग्रं प्रतिमुञ्च अम्रं
 यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः इति मंत्रेण, तत ऐणेयमजिनं तूष्णीं परिधत्ते, ततो माण-

बक्रकेशपरिमि ऽः हाशदंढमाचार्यः नृष्णीं तस्मै प्रयच्छति, तंच योमेदंढइति प्रजापति
 ऋषिर्दण्डोदेवता यजुर्दण्डग्रहणे विनियोगः । ओं योमदंढः परापतद्वहायसोधिभूम्यां
 तमहंपुनराददाम्युष ब्रह्मण ब्रह्मवर्चसाय इतिमंत्रेण माणवको गृह्णाति तत आचार्यो
 वारिणास्वमंजिन् पूरयत्वा कुमारस्यांजलिं तेनवांजलिजलेनपूरयति ओं आपोह-
 ष्ठामयोभुवस्तानऽऊर्जेदधातन महेरणाय चक्षसे ओं यावः शिवतमोरसस्तस्यभाज-
 जयते हन उशतीरिवमातरः आ तम्माऽअरंगमामवो यस्यक्षयायजिन्वथ आपोजनय
 थाचनः इति ऋग्भिः ॥ ततः सूर्यमुदोत्तस्वेति आचार्यप्रैषानन्तरं ॐ तच्चक्षुर्देवाहितं
 पुरस्ताच्छुक्लमुच्चरत् पश्येमशरदः शतं शतं जीवेमशरदः शतं ॐ शृणुयामशरदः शतं
 प्रब्रवामशरदः शतमदीनाः स्यामशरदः शतं भूयश्चशरदः शतात् इत्यनेनादित्यं-
 पश्यति । अथ कुमारस्यदक्षिणसंसहृदयं दक्षिणहस्तेन स्पृशत्यर्थः ओं मम ब्रतेते

हृदयं दधामि, ममाधित्तमनुचितं ते अस्तु, ममवाचमेकमना जुषस्व, बृहस्पतिरत्वानि-
युनक्तुमर्ह्यं इति मंत्रेण ततः कुमारस्य दक्षिणहस्तं गृहीत्वा ते पृच्छति, को नामासि,
श्रीअमुकशर्माहं भो इतिकुमार आह, कस्य ब्रह्मचार्यं सीत्याचार्यः ॥ भवत इति कुमार
आह, पुनराचार्यो भाषते ओं इन्द्रस्य ब्रह्मचार्यं स्य गिराचार्यं स्तवाहमाचार्यः ॥ श्रीअमुक-
शर्मन् । अथमाणवकं ब्रह्माजाले पूर्वादिदिक्षु प्रदक्षिणमुपस्थानं कारयति । अथाचार्यो-
माणवकं भूतेभ्यः परिददाति तत्र आचार्यस्य मंत्रपाठः, ओं प्रजापतयेत्वा परिददा-
मीति प्राच्यां, ओं देवाय त्वासवित्रं परिददामि इति दक्षिणस्यां ओं अदभ्यस्त्वौषधीभ्यः
परिददामि इती प्रतिच्यां ओं द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिददामि इति उदीच्यां ओं विश्वे-
भ्यस्त्वा देवेभ्यः परिददामि इत्यधः ओं सर्वेभ्यः स्त्वा भूतेभ्यः परिददाम्यरिष्ट्यै इत्यूर्ध्वम्
ततो गिरिं प्रदक्षिणीकृत्य आचार्यं दक्षिणदिशि उपविशति माणवकः, ततः पुष्पचंदन-

बककेशपरिमि ऽः ताशदंढमाचार्यः नृष्णो तस्मै प्रयच्छति, तंच योमेदंढइति प्रजापति
 ऋषिर्दण्डोदेवता यजुर्दण्डग्रहणे विनियोगः । ओं योमेदंढः परापतद्वहायसोधिभूम्यां
 तमहंपुनराददाम्युष ब्रह्मण ब्रह्मबर्चसाय इतिमंत्रेण माणवको गृह्णाति तत आचार्यो
 वारिणास्वमंजलिं पूरयित्वा कुमारस्यांजलिं तेनवांजलिजलेनपूरयति ओं आपोह-
 ष्ठामग्रोभुवस्तानऽऊर्जेदधातन महेरणाय चक्षसे ओं यावः शिवतमोरसस्तस्यभाज-
 जयते हन उशतीरिवमातरः आ तम्माऽअरंगमामवो यस्यक्षयायजिन्वथ आपोजनय
 थाचनः इति ऋग्भिः ॥ ततः सूर्यमुदोत्तरस्वेति आचार्यप्रैषानन्तरं ॐ तच्चक्षुर्देवादितं
 पुरस्ताच्छ्रुकमुच्चरत् पश्येमशरदः शतं जीवेमशरदः शतं ठं शृणुयामशरदः शतं
 प्रब्रवामशरदः शतमन्दीनाः स्यामशरदः शतं भूयश्चशरदः शतात् इत्यनेनादित्यं-
 पश्यति । अथ कुमारस्यदक्षिणसंसददयं दक्षिणहस्तेन स्पृशत्यर्थः ओं मम व्रतेते

हृदयं दधामि, मम अक्षि मनुषितं ते अस्तु, मम वाचमेकमना जुषस्व, बृहस्पतिरत्वानि-
युनक्तुमह्यं इति मंत्रेण ततः कुमारस्य दक्षिणहस्तं गृहीत्वा ते पृच्छति, को नामासि,
"श्रीअमुकशर्माहं भो इति कुमार आह, कस्य ब्रह्मचार्यसीत्याचार्यः ॥ भवत इति कुमार
आह, पुनराचार्यो भाषते ओं इन्द्रस्य ब्रह्मचार्यस्य गिराचार्यस्तवाहमाचार्यः ॥ श्रीअमुक-
शर्मन् । अथ माणवकं ब्रह्मजाले पूर्वादिदिक्षु प्रदक्षिणमुपस्थानं कारयति । अथाचार्यो-
माणवकं भूतेभ्यः परिददाति तत्र आचार्यस्य मंत्रपाठः, ओं प्रजापतयेत्वा परिददा-
मीति प्राच्यां, ओं देवाय त्वासवित्रं परिददामि इति दक्षिणस्यां ओं अद्भ्यस्त्वा षधीभ्यः
परिददामि इती प्रतिच्यां ओं द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिददामि इति उदीच्यां ओं विश्वे-
भ्यस्त्वा देवेभ्यः परिददामि इत्यधः ओं सर्वेभ्यः स्त्वा भूतेभ्यः परिददाम्यरिष्ट्यै इत्यूर्ध्वम्
ततो गिरिं प्रदक्षिणीकृत्य आचार्यदक्षिणदिशि उपविशति माणवकः, ततः पुष्पचंदन-

तांबूलवासांस्यादाय ततः ओं अद्यकर्तव्योपनयनहोमकर्मणि कृताकृताविक्षणरूप-
 ब्रह्मकर्मकर्तुममुकगोत्रममुकशर्माणं ब्राह्मणमेभिः पुष्पचंदनतांबूलवासोभिर्ब्रह्मत्वेन-
 त्वामहंवृणे इति ब्रह्माणं वृणुयात् । ओं ब्रतोस्मितिप्रतिबचनम् । पुष्पचंदनतांबूलवस्त्रा-
 प्यादाय ॐ अद्यकर्तव्योपनयनकर्मणि हेतृत्वकर्मकर्तुममुकगोत्रममुकशर्माणं ब्राह्मण-
 मेभिः पुष्पचंदनतांबूलवासोभिर्होतृत्वेन त्वामहंवृणे इति होतारं वृणुयात् । ओं
 स्वस्तीति प्राते वचनम् ओं यथाविहितं कर्म कुर्वित्याचार्योक्ते ओं करवाणीति ब्राह्मणोऽ-
 वदत् । ततो गनेर्दक्षिणतः शुद्धमासनं दत्वा तदुपरि प्रागग्रानुकुशानास्तीय ब्रह्माण-
 मग्निप्रदक्षिणं कारयित्वा स्मिन्कर्मणि त्वमे ब्रह्मा भवेत्यभिधाय भवानीति तेनोक्ते तदुपरि
 ब्रह्माणमुदङ्मुखमुपवेश्य । ततः प्रणीतापात्रं पुरतः कृत्वा वारिणापरिपर्य कुशैराच्छाद्य
 ब्रह्मणो मुखमवलोक्याग्नेरुत्तरतः कुशोपरि निदध्यात् । ततः परिस्तरणं बहिषश्चतुर्थ-

भागमादायाग्नेयादीशानांतं ब्रह्मणोग्निपर्यन्तं नैऋत्याद्वायव्यान्तं अग्नितः प्रणी-
तापर्यन्तम् ॥ ततोऽग्नेरुत्तरतः पश्चिमदिशि पवित्रच्छेदनार्थं कुशत्रयंपवित्रार्थं साम्रमनं-
तर्गर्भकुशपत्रद्वयं ॥ प्रोक्षणीपात्रं ॥ आज्यस्थाली ॥ चरुस्थाली ॥ संमार्जनकुशाः ॥
उपयमनकुशाः ॥ समिधस्तित्रः ॥ सुवः ॥ आज्यं ॥ षट्पंचाशदुत्तराचार्यसुष्टिशत-
द्वयावच्छिन्नतण्डुलपूर्णपात्रं ॥ पवित्रच्छेदन कुशानांपूर्वादिशिक्रमेणासादनीयं, ततः
पवित्रच्छेदनकुशैः पवित्रे छित्वा सपवित्रकरणं । प्रणीतोदकेन प्रोक्षणीपात्रे निधाय
अनामिकांगुष्ठाभ्यां गृहीतपवित्राभ्यां तज्जलं किञ्चित् त्रिरुत्तिष्य प्रणीतोदकेन
प्रोक्षणीत्रिरभिषिच्य प्रोक्षणीजलेनासादितवस्तुसेचनं कृत्वाऽग्निप्रणीतयोर्मध्ये
प्राक्षणीपात्रं निदध्यात् । आज्यस्थाल्यामाज्यनिर्वापः अधिश्रयणं ततः
कुशंप्रज्वालयाज्योपरिदक्षिणं आमयित्वा बन्धौ तत्प्राक्षिष्य सुव त्रिःप्रतप्य संमार्जन

क्षोमः॥नतः संस्तवप्राशनम् आचमनं च, ततो ब्रह्मणेदक्षिणादानम् ओ अद्यएतस्मि-
 न्नुपनयनहोमकर्म्मणि कृताकृतावेक्षणरूपब्रह्मकर्म्मप्रतिष्ठार्थमिदं पूर्णपात्रंप्रजापतिदेवतं
 अमुकगोत्राग्र्यामुकशर्मणेब्राह्मणायब्रह्मणेदक्षिणा तुभ्यमहं संप्रदद इति दक्षिणां दद्यात्,
 ओस्वस्तीतिप्रतिवचनम्॥ततो ब्रह्मग्रन्थिविमोकः तत ओसुमित्रियानऽआपऽओषधयः
 संतुइतिविवत्राभ्यांजलमानीय तेनशिरःसंमज्ज्य ओ दुर्मित्रियास्तस्मैसंतुयोस्मान्द्वे-
 ष्टियंचवयंद्विष्मः इत्यैशान्यांप्रणीतान्युब्जीकरणं ॥ ततः परिस्तरणक्रमेण बर्हिस्तथाप्य-
 घृतेनाभिघार्य हस्तेनैव जुहुयात् । ओ देवागातुविदोगातुवित्वागातुमित ॥ मनस-
 रपतइमन्देवथज्ञाठःस्वाहा स्वातेधाः स्वाहा इति बर्हिर्होमः ॥ तत आचार्यः
 कुमारस्यानुशासनं करोति । ओ ब्रह्मचार्यसीत्याचार्यः, ओ असानीतिब्रह्मचारी
 ओ आपोशान इत्यचार्यः ओ अशानीतिकुमार आह ॥ ओ कर्मकुर्वित्याचार्यः

ओं करवाणीतिमाणवकः ओं मादिवासुषुप्याद्वाद्याचार्यः नस्वपामीतिकमारः ओं वायं
यच्छ इत्याचार्यः ओं गच्छानीतिकुमारः ओं समिधमाधेहीत्याचार्यः ओं आदधानी
तिमाणवकः ओं अपोशानेत्याचार्यः ओं अशानीतिकमारः अथाग्नेरुत्तरतः प्रत्य
ङ्मुखोपविष्टायाचार्यचरणेषसंग्रहणपूर्वकमुदन्नायाचार्यसमीक्ष्यनाणावकाचार्यः स्वय
मपिसमीक्षितायास्मैनिवारितशस्त्रतूयादिशब्दद्वष्टांशकेसावित्रामन्वाह॥ तत्र प्रथमाबुत्तौ
ओं भूर्भुवः स्वः तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ओं
पुनर्वारद्वयं अत्रतु सहपाठोविशेषः । अथ माणवकः आचार्यं दक्षिणादिशि अग्निपाश्र्वे
मोपविष्टो घृताक्तशुष्कनिषिद्धतरैर्घनं जुहुयात् ॥ तत ओं अग्ने सुश्रवः सुश्रवसंसा
कुरु ओं यथात्वमग्ने सुश्रवः सुश्रवाऽसि ओं एवमाठं० सुश्रवः सौश्रवसंकुरु ओं
यथात्वमग्निदेवानां यज्ञस्य निधिपाऽसि ओं एवमहं मनुष्याणां वेदस्य निधिपे

भूयांसं ॥ ततः प्रदक्षिणमग्निं वारिणा पर्युक्ष्य उत्थायस्वप्रोदशमितांघृताक्तपलाश
समिधामादाय ओं अग्नयेसमिधमाहर्षिवृहेतेजातेवेदसे ॥ यथात्वमग्नेसमिधासमि
धसऽएकमहमायुषामेधयावर्चसाप्रजयापशुर्भब्रह्मवर्चसेन सविधेजीवपुत्रोममाचाऽयो
मेधाव्यहमसान्यनिराकरिण्युर्यशस्वीतेजस्वी ब्रह्मवर्चस्यन्नादोभूयासठ् स्वाहा
इतिमंत्रेण जुहुयात् एवंसमिदंतरहयंजुहुयात् ओं अग्नेसुश्रवःसुश्रवसंमाकुरु ॐ
यथात्वमग्नेसुश्रवःसुश्रवाऽअसि ओं एवंमार्तः सुश्रवः सौश्रवसंस्वरु ॐ यथात्वमग्ने
देवानां यज्ञस्यनिधिपाअसि ॐ एवमहंमनुष्याणां वेदस्यनिधियोभूयांसं ततःप्रदक्षि
णमग्निं पर्युक्ष्य तूष्णीं पाणिप्रतप्य सुखंप्रतिमत्रांतेऽवमृशति ॐ तनूपाऽअग्नेसि
तन्वमेपाहि ॐ आयुर्दाऽग्नेस्यायुर्मदेहि ॐ वचोदास्यग्ने वचोमेदेहि ॐ अग्ने
यन्मेतन्वाकुनं तन्मऽआपृण ओं मेधांमेदेवः सविताआदधातु ओं मेधांदेवो

सरस्वती आदधातु ओं मेधामन्विनैर्देवावाधत्तां पुष्करसूजो ततः सर्वगत्रादिषु
दक्षिणपाणिनास्पर्शः अत्र प्रत्येक मंत्रः ओं अंगानि च मऽआप्यायता इति सर्वगत्रालं
भनं ॐ वऽह्मऽआप्यायतामिति सुखालंभनं ओं प्राणश्च मऽआप्यायतामिति नासि
कयोः ॐ चक्षुश्च मऽआप्यायतामिति चक्षुषोः ओं श्रेत्रं च मऽआप्यायतामिति श्रोत्रयोः
ओं यशोवलं च मऽआप्यायतामिति मंत्रपाठमात्रं ॥ ततो दक्षिणकरणामिकाग्रगृहीतभस्म
ना ललाटेऽग्नीवायां दक्षिणबाहुमूले हृदि च त्रयायुषं कुर्यात् तत्र यथासंख्येन मंत्र
चतुष्टयम् ओं त्रयायुषं जमदग्ने इति ललाटे ओं कश्यपस्य त्रयायुषं इति त्रिवायां ओं
यद्वं षड्त्रयायुषम् इति दक्षिणबाहुमूले ओं तन्नोऽअस्तु त्रयायुषम् इति हृदि ततोऽव्यस्त
पाणिभ्यां पृथिवीस्पृशन्नभिवादने कुर्यात् तत्र प्रकारः ओं अमुक गोत्रोऽमुकप्रवरोऽमुक
शर्माह भवैश्वानरत्वामभिवादये ततोऽनेनैव क्रमेण सर्वोध्य वरुणमभिवाद्याचार्यतथै

वाभिवादयेत् ततः आयुष्मानभवसौम्येत्याचार्योन्नयात् ननो भिक्षापात्रमादाय प्रथमं
 मातुःसक्काशात् ओं भवतिभिन्नामे देहि इतिप्रार्थयन्नरं तदन्तां वादनाचार्या
 निवेदयेत् तथैव भिन्नांतरं याचेत् ॥ तत आचार्येणमुच्येत्यनुज्ञेतिभिन्नां स्वीकुर्वन्
 ततः फलपुष्पचंदनघृतपूर्णसुवेण ब्रह्मचारिदक्षिणस्तरपुष्टनाचार्यः पूर्णाहुतिं दद्यात्
 तत्र मंत्रः ओं मूर्ध्नादिबोऽअरतिं पृथिव्यावैश्वानरमृतऽआजानमग्निम् कविर्ठं
 संम्राजमतिथिजनानामासन्नापात्रंजनयतंदेवाः स्वाहा इदमग्नये० ॥ ततः सुवर्ण-
 भस्मानीय दक्षिणानामिकाग्रगृहीतभस्मना ओं ॥ यायुषंजमदग्नेः इतिललाटे ओं
 कश्यपस्यत्र्यायुषं इतिग्रावयां ओं यदेवषुत्र्यायुषम् इतिदक्षिणवाहुमूले ओं तन्नो
 ऽअस्तु त्र्यायुषंइतिहृदि इतित्र्यायुषं कुर्यात् ॥ कुमारपक्षे तन्नो इत्यस्थाने तस्ते द्वेति
 विशेषः ॥ अथ नारलवणमधूमांसादिनिवृत्तिः । उद्धतजलस्नानं दंडकृष्णजिनधारणं

बृद्धारोहणविषमंभूमिलंघननग्नस्त्रीनिरीक्षणस्त्रसिभोगव्यसनव्यावृत्ति रूपाब्रह्मचारिणीनियमाः तादृिने ब्रह्मचारीवाग्यतोहः शेषं स्थितं एव गमयेत् ततः सायंसन्ध्यांकृत्वा तस्मिन्नेवाग्नौ पूर्ववत्पर्यक्षणपरिसमूहनंकृत्वा वाचं विसृजेत् परिसमूहनन्तु शुष्कनिषिद्धेन्तरन्धनस्वाग्नौ प्रदोषः ततः सन्ध्यामुपास्य प्रतिदिनं सायंप्रातरपि ब्रह्मचारिणा कर्तव्या ॥ इति उपनयनप्रयोगः ॥ अथवेदारम्मः ॥ तत्रकृत्तंनित्योक्रयआचार्यः (अस्यब्रह्मचारिणः ब्रह्मयज्ञोधिकार श्रौताधानसिद्धिद्वारा श्रीप० प्रीत्यर्थं वेदारंभमहंकरिष्ये) कुशैर्हस्तमात्रपरिमितभूमिं परिसमुष्ट्य तानकुशनैशान्यां परित्यज्य गोमयोदकेनोपलिप्य स्रवमूलेन उत्तरोत्तरतः प्रागग्रंप्रादेशमात्रं त्रिरुल्लिख्य उल्लेखनक्रमेणानामिकांगुष्ठाभ्यामृद्धृत्य जलेनाभ्युक्ष्य कांस्येनाग्निमान्नीयाभिसुखं समाधाय पुष्पंचदनाम्बूलवस्त्राण्यादाय ॐ अथकर्त्तव्यवेदारम्महोमकर्मणि कृताकृता-

वेक्ष्येण रूपब्रह्मकर्मकर्तुममुक्कगोत्रममुकशर्माणब्राह्मणमोभिः पुष्पचंदनताम्बूलवासोभि
 ब्रह्मत्वेन त्वामहंवृणे । इतिब्रह्माणवृणुर्यात् ॥ ॐ वृनोर्हमितिप्रतिवचनं ॥ ॐ यथा
 विहितं कर्मकुर्वित्याचार्यः ॐ करवाणीतितनोक्ते अग्नेर्दक्षिणतः शुद्धमासनं दत्त्वा
 तदुपरिप्रागग्रान्कुशानास्तर्धं ब्रह्माणमग्निप्रदक्षिणक्रमेण आभयित्वा अस्मिन् कर्मणि
 त्वमेव ब्रह्मा भवत्यभिधाय ॐ भवामीतितनोक्ते ब्रह्माणमुदङ्मुखं तत्रोपवेश्य प्रणीता-
 पात्रपुरतः कृत्वा वारिणापरिपूर्यकु शैराच्छाद्य ब्रह्मणोमुखमवलोक्याग्नेरुत्तरतः कुशोपरि
 निदध्यात् ततः परिस्तरणं त्रिषदचतुर्थभागमादाय आग्नेयादीशानातं ब्रह्म गोविन्द-
 पर्यंतम् नैऋत्याद्वायव्यांतम् अग्नि-तः प्रणीतापर्यंतं ततोऽग्नेरुत्तरतः पश्चिमदिशि
 पवित्रच्छेदनार्थं कुशत्रयं पवित्रकरणार्थं साम्नमंतर्गभंकुशपत्रद्वयम् प्रोक्षणीपात्रमाज्य-
 स्थालीः संमार्जनकुशः उपनयनकुशः समिधस्तिस्त्रः स्रवः आज्यं पूर्णपात्रं एतानि

पवित्रच्छेदनकुशानां पूर्वदिशि क्रमेणासादनीयानि । ततः पवित्रच्छेदनकुशैः पवित्र-
च्छित्त्वा सपवित्रकरेण प्रणीतोदकं त्रिः प्रोक्षणीपात्रे निधाय द्वाभ्यामनामिकांगुष्ठाभ्या-
मुत्तराग्रेपवित्रे गृहीत्वा त्रिरुत्पवनं ततः प्रोक्षणीपात्रेवामहस्ते कृत्वा दक्षिणहस्ता-
नामिकांगुष्ठाभ्यां त्रिरुद्दिगनं ततः प्रणीतोदकेन प्रोक्षणीपात्र मभ्युक्ष्य प्रोक्षणीजलेन
यथासादितवस्तन्यभिषिच्य ऽग्निप्रणीतयोर्मध्ये प्रोक्षणीपात्र निदध्यात् ॥ ततः आज्य-
स्थाल्यामाज्यं निरुप्याधि श्रयणम् ततः कुशं प्रज्वालयाज्यस्याग्नेश्चोपरि प्रदक्षिणं भ्राम-
यित्वा अग्नौ तत्प्रक्षेपः ततस्त्रिः क्षुत्रप्रतपनं संमार्जनकुशानामग्रेऽंतरतो मूलैर्बाह्यतः
क्षुवसंमुख्य प्रणीतोदकेन मभ्युक्ष्य पुनस्त्रिः प्रतप्य दक्षिणतो निदध्यात् ततः आज्यमग्ने-
प्रदक्षिणं भ्रामयित्वा ऽवतार्याग्निं निदध्यात् ततः आज्यस्य प्रोक्षणीवदुत्पवनं अवेक्ष्य
सत्यपद्रव्ये तन्निरसनं ततः प्रोक्षण्युत्पवनं तत उत्थायोपयमनकुशानादाय प्रजापतिं

मनसाध्यात्वा नृणीमग्नौघृताक्ताः सामिधस्तिस्त्रः क्षिपेत् । तत उपविश्य सपवित्र-
 प्रोक्षण्युदकेन प्रदक्षिणक्रमेण अग्निपर्युक्ष्य प्रणीतापात्र पवित्रे निधाय ब्रह्मणान्वारुणः ।
 पातितदक्षिण जानुः सामिद्धतमेग्नौ जुहुयात् तत्र प्रथमाहुतिचतुष्टये स्नुवावास्थितहुत
 शेषघृतस्य प्रोक्षणीपात्रे प्रक्षेपः ओं प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये० इति मनसा ओं
 इंद्राय स्वाहा इदं मिन्द्राय इत्याधारौ ओं अग्नये स्वाहा इदं मग्नये० ॐ सोमाय स्वाहा
 इदं सोमाय० इत्याज्यभागौ ततः प्राकृतोऽनन्वारुणकर्तृको होमः ॐ अंतरिक्षाय
 स्वाहा इदं मंतरिक्षाय० ॐ वायवे स्वाहा० ॐ इदं वायवे० ॐ ब्रह्मणे स्वाहा इदं ब्रह्मणे
 ॐ ब्रह्मणे स्वाहा इदं ब्रह्मणे स्वाहा० एताः सामान्याहुतयः ॥ ओं प्रजापतये स्वाहा इदं
 प्रजापतये० इति मनसा ओं देवेभ्यः स्वाहा इदं देवेभ्य ओं ऋषिभ्यः स्वाहा इदं ऋषि-
 भ्यः० ओं श्रद्धार्यै स्वाहा इदं श्रद्धार्यै० ओं मेधार्यै स्वाहा इदं मेधार्यै० ओं सदसस्पतये

स्वाहा इदं सदसस्पतये० ओं अनुमतये स्वाहा इदं अनुमतये० ततोन्वारब्धकर्तृको-
होमः तत्तदाहुत्यनंतरं सुवावस्थितहुतशेषघृतस्यप्रोक्षणीपात्रे प्रक्षेपः ओं भूः स्वाहा
इदंमग्नये० ओं भुवः स्वाहा इदंवायवे० ओं स्वः स्वाहा इदंसूर्याय० एतामहाव्या-
हृतयः । ओं त्वन्नोऽअग्नेवरुणस्याविद्वानदेवस्यदेहोअवयासिसीष्ठाः यजिष्ठोविन्दतमः
शोशुचानोविश्वाद्देवा ठं. सिप्रमुमुग्व्यस्मत स्वाहा इदमग्नीवरुणाभ्यां ओं मत्वन्नो
अग्नेवमोभवेतिनिर्दिष्टो अस्याउपसोव्युष्टो अवयत्स्वनोवरुण ठं. रराणोव्वीहिगृडीक
ठं. सुहवोनऽएधि स्वाहा इदमग्नीवरुणाभ्यां० ओं अयाश्चाग्नेस्यनभिश्चास्तिपाश्च
सत्यमित्वमयाऽअसि अयानोयज्ञंवहास्ययानेधोहिभेषजः ठं. स्वाहा इदमग्नये ओं
येतेशतं वरुणये सहस्रं ग्नियाः पाशाविततामहांतः तेभिर्नोअद्यमवितोतविष्णुर्विश्वे-
मुंचंतुमरुतः स्वर्काः स्वाहा इदंवरुणाय पवित्रेविष्णवे विश्वेभ्योदेवेभ्योमरुद्भ्यः स्वर्के-

भ्यश्च ० ओं उहुत्तमंवरुणपाशमरमपवाधंमविमध्यम ठं. श्रथाय । अथन्वयमादित्य-
 व्रतेतवानागसो अदितयेस्याम स्वाहा इदंवरुणाय ० इतिसर्वप्रायश्चित्तसंज्ञकः ॥ ॐ
 प्रजापतयेस्वाहा इदं प्रजापतये ० इतिमनसा इतिप्राजापत्यं ओं अग्नयेस्विष्टकृते
 स्वाहा इदमग्नये स्विष्टकृते इतिस्विष्टकृद्धेमः ॥ ततः संसुवप्राशनम् तत् आचम्य
 ओं अद्यकृतैतेहृदारंभहोमकर्मणि कृतवेक्षणरूपब्रह्म कर्मप्रतिष्ठार्थं इदंपूर्णपात्रं
 प्रजापातिदेवतममुकगोत्रायासुकशर्मणेब्राह्मणाय दक्षिणां तुभ्यमहंसंप्रददं इति दक्षि-
 णां दद्यत् ॥ स्वस्तीतिप्रतिवचनं । ततो ब्रह्मग्रंथिविमोकः ॥ ओं सुमित्रियान आप
 औषयः संतु इति पवित्राभ्यांप्रणीताजलमानीय तेन शिरः संमृज्य ओं दुर्मित्रिया-
 तस्मैसन्तुयोस्मानंदेष्टियंचवयंद्विष्मः इतिमंत्रेण ऐशान्यां प्रणीतान्युब्जो कुर्यात्
 ततस्तरणक्रमेणबर्हिरीनीयघृतेनामिधार्थं हस्तेनैव जुहुयात्, ओं देवागतु विदोगा

तुंवित्राग तुमितमनस्पतइमंदेवयज्ञ ठ स्वाहाव्वातेधाः स्वाहा इति त्रिहोमः ॥ ततः
काश्मीरगमनमततइष्टाशकैवेदारंभंगुरुःकारयेतातत्रक्रमःओंभुर्भुवःस्वःतत्तमवितुर्वरेण्यं
भर्गोदेवस्य धीमहि धियो योनःप्रचोदयात् ओ इतिप्रणवांतं पठित्वा पञ्चितनमस्का-
रचकारयित्वा ओ समिधार्गिनदुवस्यतधृतैर्बोधयतातिथिम् अस्मिन्हव्याजुहोतनसु-
मभिद्धायशोचिषेहतिकंडिकांतयाफक्किकांवापाठयेत् ततः सप्रणवंस्वस्तिवाचयित्वा
उत्थायफलपुष्पसमन्वितब्रह्मचारिदक्षिणकरस्पष्टेनघृतपूर्णहुतिं दद्यात् ओ
मुर्ध्नादिद्वोऽम्भरतिपृथिव्यावैश्वानरमृतऽआजातमग्निं कवि ठः संम्राजमतिथि-
जनानामासन्नापात्रंजनयंत देवाः स्वाहा इतिपूर्णाहुतिः । ततउपविश्यस्रुवेणभस्मा-
नीयदक्षिणानामिकाग्रगृहीतभस्मना ओ न्यायुषंजमदभोरितिललाटे ओ कश्यप-
स्यन्यायुषमितिग्रीवायां ओ यद्देवेषुन्यायुषं इतिदक्षिणबाहुमूले ओ तन्नोअस्तुन्या-

युषामितिहृदि अनेनैव क्रमेण ब्रह्मचारिललाटादावपि तत्रतत्तद्विविशेषः इतिवेदारंभः॥
 अथसमावर्तनं ॥ तत्र शुभेदिनेप्रव्हीभूय स्नास्यामीति कुमारआचार्यभाषते तत्र
 स्नाहीत्याचार्यः ततोब्रह्मचारिणि आचार्यसन्निहितदक्षिणादिशिउपविष्टे कृतस्ना-
 नादिराचार्यः (अस्यब्रह्मचारिणः गृहस्थाद्याश्रमांतरप्राप्तिद्वारा श्रीपरमे • प्रीत्य-
 र्थसमावर्तनाख्यकर्माहंकरिष्ये) कुशैर्हस्तमात्रां भूमिपरिसमुह्यतानैशान्यांपरित्यज्य
 गोमयोदकेनोपलिप्य स्रुवमूलेनोत्तरोत्तरक्रमेण त्रिरुल्लिख्य उल्लेखनक्रमेणोधृत्य
 जलेनाभ्युक्ष्य कांस्येनाग्निमानीय प्रत्यङ्मुखं निदध्यात् ॥ ततः पुष्पचन्दनतांबूल-
 वासांस्यादाय ओं अद्यामुकस्यकर्तव्यसमावर्तनहोमकर्मणि कृताकृतावेक्षणरूपब्रह्म-
 कर्मकर्तुममुक्कगोत्रममुकधम्मणं ब्राह्मणमेभिः पुष्पचन्दनतांबूलवासोर्भिर्ब्रह्मत्वेन
 त्वामहंवृणे वृतोऽस्मीतिप्रतिवचनं । यथाविहितं कर्मकुर्वित्यभिधाय ओं करवार्णितिति

नोक्ते अग्नेर्दक्षिणतः शुद्धमासनं दत्वा तदुपरि प्रागग्रान्नकुशानास्तोर्याऽस्मि कर्मणि
त्वमे ब्रह्मा भवेत्यभिधाय ओ भवामीति तेनोक्ते ब्राह्मणमुदङ्मुखं तत्रोपवेश्य ।
ततः प्रणीतिपात्रं पुरतः कृत्वा दारिणा परिपूर्य कुशैराच्छाद्य ब्रह्मणो मुखमवलोक्य-
ऽग्नेरुत्तरैतः कुशोपरि निदध्यात ततः परिस्तरणं बर्हिषश्चतुर्थमंगमादायाग्नेयादी-
शानांतं ब्रह्मणो गिनपथ्यन्तं नैऋत्या द्वायज्यांतं अग्नितः प्रणीता पथ्यन्तं ततो रग्ने-
रुत्तरतः पश्चिमदिशि पवित्रच्छेदनार्थं कुशत्रयम् पवित्रकरणार्थं साममनंतर्गभंकुशपत्र-
द्वयं प्रोक्षणीपात्रे आज्यस्थाली संमार्ज्जनाथकुशाः उपयमनकुशाः समिधास्तिस्त्रः
स्रुवः आज्यं पूर्णपात्रमेतानि वस्तुनि पूर्वपूर्वदिशिक्रमेणासादनीयानि ततः पांचत्रे-
च्छेदनकुशैः पवित्रे च्छित्त्वा सपवित्रकरणे प्रणीतोदकं त्रिः प्रोक्षणीपात्रे निधायानामिकां-
गुष्ठाभ्यां पवित्रे गृह्णीत्वा त्रिरूपं प्रोक्षणीपात्रं वामकरेणादायाऽनामिकां गुष्ठगृहीतपवि-

त्राभ्यां तज्जन्निर्विचित्ररुत्विष्य प्रणीतोदकेनप्रोक्षणीमभ्युक्ष्य प्रोक्षणीजलेन यथा-
 सादितवस्तन्याभिषिच्यग्निरप्रणीतयोर्मध्ये प्रोक्षणीपात्रे निदध्यात् । तत आज्यस्था-
 ल्यामाज्यनिर्वापःअधिश्चयणं ततस्तृणं प्रज्वालयाज्यस्याग्नेश्चोपरिप्रदाक्षिणं आमयित्वा
 बन्धोतत प्रक्षिप्य सुवन्निः प्रतप्य संमार्जनकुशानामग्नैरंतरतोमूलैर्बाह्यंतः सुवंसंमूज्य
 प्रणीतोदकेनाभ्युक्ष्य पुनः प्रतप्य स्वस्यदाक्षिणतोनिदध्यात् तत आज्यमग्निप्रद-
 क्षिणं आमयित्वाऽवतार्यन्निः प्रोक्षणीविदुत्पूयवेक्ष्य सत्यपद्रव्येतन्निरसनं कृत्वा पुनः
 पूर्ववत्प्रोक्ष्णुत्स्वनम् ततउत्थायोपयमनकुशान्वामहस्तेकृत्वा प्रजापति मनसा
 ध्यात्वा तूष्णीमग्नौघृताक्ताः समिधस्तिस्त्रः क्षिपेत् ततउपविश्यसपवित्रप्रोक्ष्णुदकेन
 प्रदाक्षिणक्रमेणाग्निरपथ्युक्ष्य प्रणीतापात्रं पवित्रंनिधाय पातितदाक्षिणजानुः समिद्ध-
 तमेऽग्नौ ब्रह्मणान्वारब्ध सुवेणाज्याहुतीर्जुहुयात् तत्र प्रथमाहुतिश्चतुष्टये प्रत्याहुत्य-

नन्तरं सुवावस्थितदुतशेषघृतस्यप्रोक्षणीपात्रे ॐ प्रजापतेयस्वाहा इदं
प्रजापतये० इतिमनसा ॐ इंद्रायस्वाहा इदंमिन्द्राय० इत्यघागौ ॐ अग्नयेस्वाहा
इदमग्नये० ॐ सोमायस्वाहा इदंसोमाय० इत्याज्यभागौ ततोऽनन्वारब्धकर्तृक-
होमः ॐ अन्तरिक्षायस्वाहा इदंमतरिक्षाय० ॐ वायवेस्वाहा इदंवायवे० ॐ
ब्रह्मणेस्वाहा इदंब्रह्मणे० ॐ छन्दोभ्यःस्वाहा इदंछन्दोभ्य० ॐ प्रजापतेयस्वाहा
इदंप्रजापतये० इतिमनसा ॐ देवेभ्यः स्वाहा इदंदेवेभ्यः० ॐ ऋषिभ्यः स्वाहा
इदंऋषिभ्यः ॐ श्रद्धायैस्वाहा इदं श्रद्धायै० ॐ मेधायैस्वाहा इदंमेधायै ॐ
सदसस्पतयेस्वाहा इदं सदसस्पतये० ॐ अनुमतयेस्वाहा इदंअनुमतये । ततो
ब्रह्मणान्वारब्धो जुहुयात् अत्राहुतिदशत येतत्तदाहुत्यनंतरं सुवावस्थिताज्यस्य
प्रोक्षणीपात्रे प्रक्षेपः ॐ भूः स्वाहा इदमग्नये० ॐ भुवः स्वाहा इदंवायवे० ॐ स्वः

स्वाहा इदं सूर्याय० एतामहाव्याहृतयः ओं त्वन्नोऽग्नेवरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडो
 अवयासिसीष्ठाः याजिष्ठोवन्हितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषा ठं० सिप्रमुमुग्ध्यस्मत्स्वाहा
 इदमग्नीवरुणाभ्यां० ओं सत्वनो अग्नेव सोमवोर्तनेदिष्टे अस्या उषसा व्युष्टौ अव
 यक्ष्वनोवरुण ठं० रराणोर्वाहिमृढीक ठं० सुहवो न एधि स्वाहा इदमग्नीवरुणाभ्यां०
 ओं अयाश्चाग्नेस्य न भिशस्ति पाश्च सत्वमित्वमया ऽभसि अयानो यज्ञं वहास्यया-
 नोधेहि भेषज ठं० स्वाहा इदमग्नये० ओं ये ते शतं वरुणये महर्षयश्चिंयाः पाशा वितता-
 महांतः तेभिर्नोऽभ्यस्य वितोत विष्णु विश्वे मुंचंतु मरुतः स्वर्कः स्वाहा इदं वरुणाय स-
 वित्रे विष्णवे विश्वेभ्यो देवेभ्यो मरुद्भ्यः स्वर्केभ्य इच० ओं उदुत्तमं वरुण पाशमस्मद-
 बाधमं विमध्यम ठं० अथाय अथाव्यमादित्य व्रते तवानागमो अदितये स्याम स्वाहा
 इदं वरुणायादित्यायादित्ये० इतिसर्वप्रायश्चित्तम् ॥ ओं प्रजापतये स्वाहा इदं

प्रजापतये० इतिमनसा इतिप्राजापत्यम्॥ ओं अग्नेस्विष्टकृतेस्वाहा इदंमग्नये स्विष्ट-
कृत० इति स्विष्टकृते॥ ततः संस्रवप्राशनम्॥ तत आचम्य ओं अथ कृतैतत्समावर्तनहो-
मकर्मणिकृताकृतोवेक्ष्यणरूपब्रह्मकर्मप्रतिष्ठार्थमिदंपूर्णपात्रंप्रजापातेदेवतममुकगोत्राया
मुकशर्मणे ब्राह्मणाय ब्रह्मणेदक्षिणां तुभ्यमहं संप्रददे, इतिदक्षिणां दद्यात् ॥ॐ स्वस्ती-
तिप्रतिबचनम्, ततोब्रह्मप्रन्थिविमोकः, ततः पवित्राभ्यांप्रणीताजलेन ओं सुमित्रियान
आपऽओषधयः संतु इति मंत्रेण शिरःसमृज्य, ओं दुर्मित्रियास्तस्मै संतु योरमानंद्वेष्टि-
यंश्चवयंद्विष्टम् इतिमंत्रेणैशान्यां प्रणीतान्युब्जीकरणम् ॥ तनस्तरणक्रमेण बहिरर्नाय
घृतेनाभिघार्य हस्तेनैवजुहुयात् ओं देवागातुविदोगातुंवित्वागातुमितमनसस्पत इमं-
देवयज्ञं स्वाहा व्वातेधाः स्वाहा इतिबह्विहोमः ततोब्रह्मणान्वारब्धकतुर्नककर्म, ततोऽ-
ग्निपश्चिमोपविष्टोब्रह्मचारी परिसमूहनंकुर्यात्, तत्रघृताक्षुष्कनिषिद्धैरधनेनपंचा-

हुर्नाहिंस्तेनैव जुहुयात्, ओं अग्रे सुश्रवः सुश्रवसं मा कुरु, ओं यथा त्वमग्ने सुश्रवः सुश्रवा
 ऽअभि, ओं एवं मा ठं सुश्रवः सोश्रवमं कुरु, ओं यथा त्वमग्ने देवा गा यज्ञस्य निधिपऽसि,
 ॐ एवमहं मनुष्याणवेदस्य निधिपो भूयासम् । ततः प्रदक्षिणमग्निवारिणा पयुर्द्वय
 उत्थाय घृताकृता प्रादेशमितसमिधमादाय जुहुयात् । तत्र ॐ अग्नयेपमिधमादाय,
 ॐ बृहते जातवेदसे, यथा त्वमग्ने समिधमासमिधस एवमहमायुषामेधया चर्चसा प्रजया-
 पशुमर्ब्रह्मवर्चसेन समिधे जीवपुत्रो ममाचार्यो मेधाव्यहमसान्धी निराकिष्णुर्धशस्वी ते
 जस्वी ब्रह्मवर्चस्य इदो भूयासठं. रवाहा, ततः समिधं तरुद्वयमेनैव क्रमेण प्रत्येकं ह्रत्वा उप-
 विश्य तेनैव क्रमेण पंचाहुतीर्घृतात् शुष्कनिषिद्धेतद्भ्येन जुहुयात्, ओ अग्ने सुश्रवः
 सुश्रवसं मा कुरु, ओं यथा त्वमग्ने देवानां यज्ञस्य निधिपऽसि, ओ एवमहमनुष्याणां
 वेदस्य निधिपो भूयासम्, ततः प्रदक्षिणमग्निवारिणा पयुर्द्वय तूर्णोपाणी प्रतप्य मुखं

प्रतिमंत्रातेवमृशति, ओं तनूपाऽग्नेसितन्वममेपाहि, ओ आयुर्दाऽअग्नेस्यायुर्मेदेहि, ओ
वच्चोद्दाऽअग्नेसिवचोमेदेहि, ओ अग्नेयन्मेतन्वाकुनंतन्मऽआपृण, ओ मेधां मेदेवामरस्वते
आदधातु, ओ मेधामश्विनौदेवावाधत्तपुष्करस्व जौ ॥ तत्रमर्धगात्रादिषु दक्षिणपाणिना
स्पर्शः, तत्रप्रत्येकं मंत्रः ॥ ओ अंगानिचमऽआप्यायताम दान्तसर्वगात्रालंभने ओ वाहुभऽ
आप्यायतामिति सुखालंभने, ओ प्राणश्चमऽआप्यायतामिति नासिकयोः, ओ चक्षुश्च
मऽआप्यायतामिति चक्षुर्द्वयस्पर्शः, ओ श्रोत्रं चमऽआप्यायतामिति मंत्रपाठमात्रं ततोद-
क्षिगानामिकाग्रगृहीतभस्मनाललाटे ओ त्रायादक्षिणवाहुमूले हृदि च त्रयायुयंकुर्यात् ॥ यथा
सख्येनमंत्रचतुष्टयं, ओ त्रयायुषं जमदग्नेरितिललाटे, ओ वश्यस्य त्रयायुषं इति प्रीवायां,
ॐ यद्देवेषु त्रयायुषमिति दक्षिणवाहुमूले, ओ तन्नोऽअस्तु त्रयायुषं इति हृदि, ततो व्य-
स्तपाणिभ्यां पृथिवीस्पर्शनं प्रथमं वैश्वानरं संबोधाभिवादयेत्, तत्रासुकगोत्रो मुकप्रवरो

ऽमुकशर्माहं भविष्वानरत्वाम भिवादये इति प्रकारः। ततस्तथैववरुणं संबोधाभिवादयेत्,
तथैव चार्थे चाभिवादयेत्, ततः आयुष्मानभवसौम्यइत्याचार्यो ब्रूयात्, ततोऽग्नेरुत्तरतः प्रा-
गग्रानुकुशानास्तीर्य तदुपरिदक्षिणोत्तरक्रमेणासादितवारिपूर्णकलशाष्टतये कलशानां
पुरतः प्रागग्रेषु कुशेषु स्थित्वा एकस्मादास्रपल्लवेनोदकं गृहीत्वा, ओं मेऽप्स्वंतरग्नेयः प्रवि-
ष्टागोह्याउपगोह्यो मयूखो मनोहास्त्वलो विरुजस्त नूदुषुरिन्द्रियहतान्विजहामि योरोचन-
स्तामिह गृह्णांमि इति मंत्रेण ॥ ततः ॐ तेनममिभिर्भिषचांमि श्रयैयशसे ब्रह्मणे ब्रह्मवर्च-
साय इत्यात्मानमभिषिचति, ततो द्वितीयघटस्थमुदकं गृह्णाति ओं येऽप्स्वंतरग्नेयः इति
मंत्रेण गृहीत्वा स्रपल्लवेनाभिषिचति, ओं येनाश्रियमकृणुतां येन वमृशता ठं० सुरां येना
क्षावभ्यर्षिचतां यद्वा तदश्विनायशः इति मंत्रेण ततस्तैर्नवक्रमेण पुनः ॐ येऽप्स्वंतरग्नेयः
इत्यनेन तृतीयकलशस्थजलमादाय ओं आपो हिष्ठा मयो भुवस्तानऽऊर्जे दधातन महे-

रणाय च त्वसे इति मंत्रेणाभिषिच्य, तेनैव क्रमेण ॐ येष्वांतरग्नय इति मंत्रेण चतुर्थं
कलशस्थजलमादाय ॐ योवः शिवतमोरसस्तस्य माजयते हनः उशतीरिवमातरः इति
मंत्रेणाभिषिच्य पुनः पंचमकलशस्थजलं ॐ येष्वांतरग्नय इति मंत्रेण तथैवादाय ॐ
तस्माऽअरंगमामवोयस्य क्षयार्थं जन्वथ आपो जनयथा च न इति मंत्रेणारीभिषिच्य, ततो
ऽवशिष्टकलशत्रितयजलं तथैव ॐ येष्वांतरग्नय इति मंत्रेण प्रत्येकं ग्रहीत्वा तूष्णीं प्रत्ये-
कमभिषिचति । ततो मेखलामोचनं शिरोभागेन, ओं उः त्तमंवरुणपाशमस्मदवाधमं वि-
मध्यम ठं. श्रथाय अथावयमादित्य ब्रते तवानागसो अदितये स्याम इति मंत्रेण दंडकू-
ष्णाजिने तूष्णीं भूमौ निधाय, अन्यद्वस्त्रं परिधायोत्तरीयं च धृत्वा चम्य ब्रह्मांजलिरादित्य-
मुपतिष्ठेत्, ब्रह्माचारी ॐ उद्यन ब्राजमृणुरिद्रेऽमरुद्भि रस्थात् प्रातर्योवाभिरस्थातः
दशसनिरसि दशसनिमाकुर्वा विदन्मागमयोद्यन ब्राजमृणुरिद्रोम रुद्धिरस्था हिवायावामि-

रस्थाच्छतसन्निरासिशतसन्निमाकुर्वाविदन्मागमयोद्यन्, आजमृणुरिद्वौमरुद्भिःस्था-
 त्सायंयाद्यभरिस्थत् सहस्रसन्निरासिसहस्रसन्निमाकुर्वाविदन्मागमयइतिमंत्रेण, ततो
 दधितिलान्वाप्राश्याचम्य जटालोमनखादीन्त्रेदयित्वास्नात्वाचम्यप्रादेशमितोदुम्बर-
 काष्ठेनदन्तधावनम्, ओअन्नाद्यायव्यूहध्व ठं. सोमोराजायमागमत, सममुखंप्रमाक्ष्य-
 तेयशसाचभगेनच इतिमंत्रेण, ततोदंतकाष्ठंपरित्यज्याचम्य सुगंधिद्रव्येणोद्धर्तनानं-
 तरंस्नात्वा द्विराचम्य चंदन कुंकुमादिनानासिकाया मुखस्यालम्भने ओ प्राणापानौ-
 मेतर्प्पय, चक्षुर्मेतर्प्पय; श्रोत्रंमेतर्प्पय, इतिमंत्रेणानुलिपति ॥ ततः पाणीपक्षाल्यदक्षि-
 णामुखःपातितवामजानुःकृतोपसव्याद्विगुणभुग्नकुशत्रयतिलजलान्यादाय ओतत्-
 कुशत्रयोपरिपितृस्तर्पयेत्, ओपितरःशुंघध्वमितिमंत्रेण, ततः सव्यंकृत्वाआचाम्या-
 नुलिप्यजपेत् ओसुवच्च।ऽमहमक्षीभ्याभूयासंठं- सुवर्चांमुखेन, सुश्रुत्कर्णाभ्याभूया

समः इति ततोऽहनवासः परिधानम्, ओं पीरधास्यैशोधास्यैदीर्घायुस्वायजरदष्टिर-
स्मिंशतंचर्जिवाभिशरदः पुरुचीरायस्पोषमभिसंठग्रथिप्ये, इतिमंत्रेण ततोयज्ञोप-
वीतपरिधानम् ओ यज्ञोपवीतंपरमंपवित्रंप्रजापनेर्यत्सहजंपुरस्तात्॥ आयुष्यमग्र्यंप्रति
मुंचशुभ्रंयज्ञोपवीतं बलमरतुतेजः ॥ इतिमंत्रेण द्वितीयग्रहणम्, यज्ञोपवीतमिति प्रजा-
पतिश्रापिथंजुरुपवीतदेवतायज्ञोपवीतपरिधाने विनियोगः, ॐ यज्ञोपवीतमसियज्ञ-
स्यत्वायज्ञोपवीतेनोपनह्याभि । आचमनं अथात्तिरीयं ओ यशसामाद्यावापृथिवीयश-
सैद्रायवृहस्पतिः । यशोभगश्चमाविदद्यशोमा प्रतिपद्यताम् इतिमंत्रेण, ततः पुष्पमा-
लाग्रहणमंत्रः ओ याऽआहरजमदग्निः श्रद्धायैकामायैद्वियाय, ताऽअहंप्रतिगृह्णामिय-
शमाचमगेनच इतिमंत्रेणपुष्पमालाग्रहणम् ॥ ततःपुष्पमालापरिधानम्, ओ यद्य-
शोप्सरसामिद्रश्चकारविपुलपृथु॥ तेनसंग्रथिताः सुमनसऽआबध्नामियशोमार्थिद्वितिमं-

त्रेणपुष्पमालापरिधानम्॥अथोष्णीषेणशिरोवेष्टनं,० ओं युवासुवासाःपरिवीतऽआगा-
 त्सउश्रेयानुभवतिजायमानः ॥ तं त्रीरासः कवयऽउन्नयंतिस्वाध्यामनसादेवयंतः इति
 मंत्रेण, ततः कुण्डलेपरिदधाति ओं अलङ्कारगामसिभूयोलंकर्णभूयन् ततोअञ्जन-
 म्, ओं वृत्रस्यासिकनीनकश्चतुर्दशसि क्षुम्भेदेहि । तत आदशोआत्मदर्शनम्, ओं
 रोचिष्णुरासि इतिमन्त्रेण; ततश्छत्रग्रहणं ओं बृहस्पतेश्छदिरिसिपाप्मनोमामंतर्धोहि;
 तेजसोयशसोमामंतर्धोहि इतिमंत्रेण । ततः पद्भ्यामुपानहोप्रतिगृह्णाति, ओं प्रति-
 ष्ठस्थोविश्वतोमापातम्, इतिमंत्रेण । ततोवैणवदंडधारणम् ओं विद्वाभ्योमानाष्टाभ्य-
 स्परिपाहिसर्वतः इतिमंत्रेण, ततः स्नातकस्यऽनियमाः॥ गानवादित्रनृत्यत्यागः, नतत्र-
 गमनं, वेमेसति नरात्रौ ग्रामांतरंगच्छेत्, नधावेत्, नकूपेऽवेक्ष्यं, नवृक्षारोहणं, नफलत्रो-
 टनं, अमार्गेणनगच्छेत्, नग्नोनस्नायात्, नसंधिशयनम्, नविषमभूमिलंघन

अश्लीलं नोपवदेत्, उदितास्तसमयसूर्यनोपपश्येत्, जलमध्ये सूर्य आकाशस्थं न पश्येत्
 देववर्षति न गच्छेत्, उदके आत्मानं न पश्येत्, अजातलोम्नीं प्रमत्तां पुरुषाकृतिं
 षण्डं च न गच्छेदित्यादि । तत आचार्याय वरगोदानदक्षिणां दद्यात् ततः ओं मुहूर्तानि द्विवेऽ
 अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृतऽअजातमग्निं कविं ठं ॥ संभ्राजमतिथिं जनानाम् । सन्ना
 पात्रं जनयंत देवाः स्वाहा, इति मंत्रेण फलपुष्पमन्त्रितघृतपूर्णं सुत्रेण मणवकदाक्षिण
 करस्पृष्टेन उत्थाय पूर्णाहुतिमाचार्याः कुर्यां इति ॥ तत उपविश्य सुत्रेण भरमानीय दक्षि-
 णानामिकाग्रगृहीतमस्मना ओं त्र्यम्बजमदग्नैरिति ललाटे ओं कश्यपस्य त्रयायुषं मि
 ति मंत्रोवायाम्, ओं यद्देवेषु त्रयायुषमिति दक्षिणबाहुमूले, ओं तन्नोऽअस्तु त्रयायुषमिति हृदि
 इति त्रयायुषं कुर्यात्, अनेनैव क्रमेण कुमारललाटादावपि तत्र तन्मोहस्य स्थाने तत्ते
 इति विशेषः ॥ तत मुहूर्ताक्षतादिग्रहणम् ॥ ❀ ॥ ❀ ॥ ❀ ॥

इति श्रीमहामत्तकमहासामंताधिपति श्रीरामदत्तविरचिता,
वाजसनेयानामुपनयनिवेदारम्भसमावर्तनकर्मपद्धतिः समाप्ता ।

रोली)। नारा)॥ अवीर)। बुक्का हरदी)। मालाफूल १८ धूप)। दीप
१० पेड़ा -) वतासा -) पान ५० सौपाड़ी १०० चावल ५४ दल चनेकी ५१
यज्ञोपवीत जोड़ा २० होमपात्र ५ कांसेका कटोरा होसका, कुशा, गोबर, मृगचर्म,
१ मूजकी डोरी ५ पलासका दंड १ पलासकी समिधा ५१ कंडा)। पूर्णपात्र
चावलभरा ३ कोपीनवर्गैरहका पियरी गज ४ नारियर ४ चमेलीका तेल) ॥
वरन ४ लोटा आचमनी ४ धोती ४ अंगोछा ४ आमन ४ दक्षिणा, थालीकांसेकी,
सोनेकी सलाई, वस्त्रोपवस्त्र गायत्रीपुजार्थ, गुरुको वस्त्रोपवस्त्र, दक्षिणाभेट,
घृत ५॥ गुलरका दतुवन, २ वस्त्रोपवस्त्र ब्रह्मचारीको २ दही ५- तिल ५-

बंदन 5- केसरकी पगरी १ मिरजई १ रुमाल १ दर्पन १ जोड़ा छाता, सेहरा छड़ी
बांसकी १ पाटिया १ खराकै २ दंडा १ फरुहा १ लोटिया ८ गिलास ८ केसरि
5१ पंचपल्लव, ब्राह्मणभोजन ३० पत्तल १० पुरवा २५ दिया १५ कसोरा १५
दियरी २५ बालुकी बेदी 5५ आमकी लकड़ी 5४ शुद्ध गंगजल घड़ा १ ।

• इति वसुधैव कुटुम्बकम् •

उत्सुक स्थिती का पता—

मैनेजर-भार्गव पुस्तकालय,

गायघाट, बनावस सिटी ।

बापू बाबाय्येयसाव नार्गव द्वारा, भार्गवभूषण प्रेस, काशीमें मुद्रित ।

* इति *

माध्यन्दिनशाखीयोपनयनप्रयोगविधिः

